

*Утвърдил на основание чл.197 от
Закона за предучилищното и училищно
образование: .....*

МАРИЯ ГВОЗДЕЙКОВА-ЗЛАТЕВА

Кмет на община Твърдица

***Стратегия за
подкрепа за личностно развитие
на децата и учениците в община
Твърдица
/2025-2026/***

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ

1. Демографска характеристика на община Твърдица
2. Анализ на състоянието и готовността на общината и на образователните институции за осигуряване на подкрепа за личностно развитие
  - 2.1. Състояние на общинската мрежа от образователни институции за учебната 2023/24 г.
    - 2.1.1. Детски градини
    - 2.1.2. Училища
  - 2.2. Интегрирано обучение
  - 2.3. Материално-техническа база
  - 2.4. Обезпеченост на образователната система със специалисти
3. Анализ на потребностите от подкрепа за личностно развитие за децата и учениците в община Твърдица
  - 3.1. Децата и учениците с изявени дарби
  - 3.2. Децата в риск
  - 3.3. Децата и учениците със СОП
  - 3.4. Състояние и предизвикателства пред общата подкрепа за личностно развитие
  - 3.5. Състояние и предизвикателства пред допълнителната подкрепа за личностно развитие
4. SWOT анализ

II. СТРАТЕГИЧЕСКА ЧАСТ

1. Стратегически цели
2. Визия, приоритети, цели
3. Приоритет 1. Предоставяне на обща подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в системата на предучилищно и училищно образование
4. Приоритет 2. Предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със СОП

III. СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

IV. КОМУНИКАЦИЯ И ИНФОРМАЦИЯ

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1.1. Нормативни основания.

Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците от Община Твърдица е разработена в изпълнение на разпоредбата на **чл. 197 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО)** и **чл. 5 от Наредбата за приобщаващото образование**. Общинската стратегия е изградена на основата на Анализ на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Твърдица и Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в област Сливен. Стратегията включва и описание на предизвикателствата, направени въз основа на изводите от общинския анализ, стратегическите и оперативни цели, необходимите мерки и дейности в областта на подкрепата за реализиране на поставените цели.

1.2. Общи постановки за подкрепата за личностно развитие (ПЛР) в светлината на *Закона за предучилищното и училищно образование и Наредбата за приобщаващо образование*.

Съгласно чл. 174, ал. 1 от *ЗПУО*, институциите в системата на предучилищното и училищното образование осигуряват подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, съвместно с държавните и местни органи и структури и доставчиците на социални услуги. Според чл. 176, ал. 1 от *ЗПУО* и чл. 4, ал. 2 от *Наредбата за приобщаващото образование*, подкрепата за личностно развитие се осигурява на всички деца и ученици, в съответствие с индивидуалните им потребности и има за цел да осигури за децата и учениците подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им. Редът за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа се урежда с *Наредбата за приобщаващото образование*.

Съгласно чл. 171, ал. 1, т. 7 от *ЗПУО*, получаването на обща и допълнителна подкрепа е право на детето и ученика. Чл. 177, ал. 1 от *ЗПУО* и чл. 4, ал. 1 от *Наредбата за приобщаващото образование* определят два вида подкрепа за личностно развитие – обща и допълнителна.

Основен принцип на *Закона за предучилищното и училищното образование* е подкрепата за детето и ученика да се осъществява на ниво най-близко до мястото, където живее и учи. Общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие се осигуряват в детските градини, в училищата и в центровете за подкрепа за личностно развитие, а в случаите по чл. 111, ал. 1, т. 1 от *ЗПУО* – в домашни или болнични условия.

2. Анализ на състоянието и готовността на общината и на образователните институции за осигуряване на подкрепа за личностно развитие

В анализа са разгледани ключовите фактори и елементи от предоставянето на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците и изводите за основната насока за бъдещи действия, които следват от силните и слаби страни на настоящата ситуация.

2.1. Състояние на общинската мрежа от образователни институции за учебната 2023/2024 г.

През учебната 2023-2024 година образователната система в Община Твърдица обхваща:

5 училища- СУ „Неофит Рилски“ гр. Твърдица, СУ „Георги Каравелов“ гр. Шивачево, ОУ „Никола Вапцаров“-с. Бяла паланка, ОУ „Никола Прокопиев“-с. Сборище, НУ „Христо Ботев“ с. Оризари;

6 детски градини: ДГ „Щастливо детство гр. Твърдица“, ДГ „Слънчев ден“ гр. Шивачево, ДГ „Брезичка“ с. Сборище, ДГ „Васил Левски“ кв. Козарево, ДГ „Вела Пеева“ с. Бяла паланка/защитена/, ДГ „Атанас Дамянов“ с. Оризари . Двете средни училища са средищни училища, в които се обучават ученици от населени места от общината. Училището в с. Бяла паланка е средишно и защитено.

Образованието е един от основните приоритети на Община Твърдица. Изпълнявайки своите правомощия и отговорности общината координира изпълнението на приема на ученици в общообразователните, профилираните и професионалните паралелки; обхвата на децата и учениците, подлежащи на задължително образование; поддържането и обновяването на материално-техническата база; организацията на учебния ден в средищните училища; съдейства за развитие на способностите и интересите на децата.

2.1.1. Брой групи, деца, педагогически и непедагогически персонал по детски градини, изградена достъпна архитектурна среда.

Предучилищно обучение:

2023-2024

Детска градина	Финансиране	Брой деца	Деца със СОП	Педагогически специалисти	Непедагогически
ДГ „Щастливо детство“	общинско	270	9	20	29
ДГ „Слънчев ден“	общинско	180	1	13	14
ДГ „Брезичка“	общинско	115	0	9	9
ДГ „Ат. Дамянов“	общинско	40	0	4	4
ДГ „В. Левски“	общинско	85	2	7	7
ДГ „Вела Пеева“	общинско	22	0	2	2
	Общо	712	12	55	64

2.1.2. Брой паралелки, ученици, педагогически и непедагогически персонал по училища, изградена архитектурна среда.

Начално, основно и средно образование:

2023-2024

Училища	Финансират	Брой уч. дневна форма	Брой уч. сам. форма	Брой уч. индивид. форма	Брой уч. комбин. форма	Общ брой ученици	Ученици със СОП	Педагогически специалисти	Непедагогически специалисти	Достъпна среда
СУ „Неофит Рилски“	общинско	842	18	0	0	860	18	70	18	Не
СУ „Георги Каравелов“	общинско	580	20	0	0	600	14	44	8	Не
ОУ „Никола Прокопиев“	общинско	182	0	0	0	182	0	17,5	7,5	Не
ОУ „Никола Вапцаров“	общинско	37	0	0	0	35	0	9	3,5	Не
НУ „Хр. Ботев“	общинско	27	0	0	0	27	1	4	2	Не
Общо:		1668	38	0	0	1704	33	144,5	39	не

Брой детски градини и училища, брой деца и ученици в тях:

2023-2024

община	бр. училища	бр. ученици в	от тях: бр. ученици със СОП	бр. детски градини	бр. деца	от тях: бр. деца със СОП	общ брой деца и ученици със СОП
Твърдица	5	1704	33	6	712	12	45
Общо:	5	1704	33	6	712	12	45

2.2. Интегрирано обучение

Детските и учебни заведения, в които се обучават деца със специални образователни потребности, на територията на община Твърдица са: СУ „Неофит Рилски“ гр. Твърдица и СУ

„Георги Каравелов“ гр. Шивачево, НУ „Христо Ботев“ с. Оризари, ДГ „Щастливо детство“, ДГ „В. Левски“ и ДГ „Слънчев ден“ гр. Шивачево.

2.3. Материално-техническа база

Общинските детските градини разполагат с достатъчен сграден фонд, с изключение на ДГ „Щастливо детство“ гр. Твърдица, която разполага с три сгради, но и те не са достатъчни да обхванат всички деца. През последните години чрез реализиране на проекти и програми и с активното участие на община Твърдица са направени подобрения на материалната база, закупени са технически средства, подновени са спалните помещения и кухните. Разкриха се допълнителни групи в ДГ „В.Левски“ и ДГ „Ат. Дамянов“ с. Оризари. Предстои да се извърши ремонт на сградата на ДГ „Васил Левски“ и строителство на ДГ „Брезичка“ с. Сбрище по НП.

Учебните заведения разполагат с добра материално-техническа база, която всяка година се подобрява и осъвременява. Въведена е целодневна организация на учебния ден. Изградени са здравни кабинети към средните училища и в по-големите детски градини, назначен е медицински персонал.

2.4. Обезпеченост на образователната система със специалисти.

В детските градини и училищата обучението на децата и учениците със специални образователни потребности се подпомага от ресурсен учител, логопед и психолог съобразно потребностите им. Броят на ресурсните учители се определя от броя на децата и учениците със СОП, от вида на подкрепата и от броя часове за ресурсно подпомагане.

Работата с децата и учениците със специални образователни потребности се организира в училищата и детските градини-там където са –в тяхната образователна среда.

Ресурсното подпомагане на децата и учениците от Община Твърдица се осъществява от специалисти на Регионален център за подкрепа процеса на приобщаващото образование /РЦПППО/ - Сливен: ресурсни учители, психолози, логопеди. В Община Твърдица работят 3 психолози, 3 ресурсни учители, 14 образователни медиатори и 7 помощник на учителя.

3. АНАЛИЗ НА ПОТРЕБНОСТИТЕ ОТ ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ ЗА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В ОБЩИНА ТВЪРДИЦА

На децата и учениците в системата на предучилищното и училищното образование се предоставя обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие, която осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развитие на способностите и уменията им и за включването и участието им в общността на детската градина и на училището.

Общата подкрепа за личностно развитие е насочена към развиване на потенциала на всяко дете или ученик в детската градина или в училището.

Общата подкрепа за личностно развитие в училищата се предоставя от учителите и другите педагогически специалисти. Те следят за ранното оценяване на потребността от подкрепа за личностно развитие и е насочено към развиване на потенциала на всяко дете в училището. Общата подкрепа включва:

- **Екипната работа** включва обсъждане на дейностите за обща подкрепа – обмен на информация и добри педагогически практики с цел подкрепа на всички учители за подобряване работата им с учениците.

- **Кариерното ориентиране** на учениците –в ЦПЛР – Детски комплекс са назначени 3 души непедagogически персонал на длъжност „кариерен консултант“, които съвместно с училищата, на място или с изнесени занимания осъществяват кариерно ориентиране на учениците.

- **Заниманията по интереси** се провеждат чрез участие в клубове, секции, отбори. Имат за цел развитие на способностите и компетентностите на учениците, изява на дарбите им в областта на науките, изкуствата, спорта, гражданското и здравно образование. През учебната година в училищата занимания по интереси се провеждат в групи, които се финансират от бюджета на Министерство на образованието и науката и по проекти и национални програми.

- **Библиотечно-информационното обслужване** предоставя свободен достъп до библиотечния фонд на училището с цел изграждане на навици за четене и компетентности за търсене и ползване на информация. В училищата има обособени самостоятелни библиотеки като тази дейност се осъществява от персонала в училището по график.

- **Грижата за здравето** включва предоставяне на здравно образование в часа на класа и информация за водене на здравословен начин на живот. В училищата са оборудвани здравни кабинети, в които работят медицински специалисти и здравни работници, осигурени от общините. В останалите училища /предимно от малките населени места/ тази дейност се осигурява от здравни работници към кметствата или от личните лекари.

- **Дейности за превенция на обучителните затруднения.** За целите на превенцията на обучителните затруднения се организира включване на учениците в дейности като допълнително обучение по учебни предмети, консултации по учебни предмети извън редовните часове. Тези дейности се предоставят след обсъждане на информацията на входните равнища по учебни предмети, от индивидуалния напредък в обучението и от наблюдението на развитието на отделните деца и ученици, които срещат затруднения в обучението. Обсъждат се силните страни на децата с обучителни затруднения, участието им в обучителния процес. Събира се информация за възможни рискови фактори в семейството. Разглежда се портфолиото на учениците. Обсъждането се осъществява с класния ръководител, учителите, преподаващи на учениците и координиращия екип. За резултатите от обсъждането се уведомяват родителите. Въз основа на тези обсъждания се определят дейностите от обща подкрепа за личностно развитие – занимания по интереси за развитие на способностите на тези ученици. Екипите определят какво затруднение трябва да се преодолее чрез: допълнително обучение по БЕЛ и математика, консултации, работа в учебните часове. Конкретните мерки се предприемат от учителите, преподаващи на учениците. На ниво клас подкрепата е насочена към преодоляване на трудностите, които децата срещат при усвояването на учебния материал. Подкрепата на учителя се изразява в диференциране на подходите за обучение. Дейностите се осъществяват в учебно, неучебно време и ваканциите.

- **Дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение** включват извършване на групова работа с ученици в кризисна ситуация, работа със семейството и съучениците, изграждане на позитивен психологически климат в училището, предоставяне на методическа помощ на учителите за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение

на учениците. Дейностите се осъществяват от психолози или учители в сътрудничество с родителите.

Във всички училища и в по-голямата част от детските са създадени и функционират Координационни съвети. За дейността на Координационните съвети в началото на учебната година са изготвени планове, които включват и превантивни дейности, които предвиждат членовете на КС, заедно с ученици, учители и със съдействието на класните ръководители работят в посока повишаване информираността относно понятието *тормоз*, разясняване на понятията *насилие* и *агресия*, начини на реагиране и връзка с институциите, които могат да бъдат в помощ на пострадалите. Създадени са регистри за отразяване на случаите на насилие и тормоз. В работата си координационните съвети разработват превантивни дейности, които насърчават учениците към участието им в различни инициативи и кампании, като по този начин екипите се стремят да развият у тях чувство на съпричастност и толерантност към различните. Учениците се включват активно в инициативи, свързани с Деня на розовата фланелка, Бъди смел, бъди добър и различни благотворителни дейности. Дейности за превенция на тормоза в училище:

- Изготвяне съвместно с учениците на правила за поведението им училище;
- Консултиране на ученици с психолог или обществен възпитател от МКБППМН;
- Включване на ученици в дейности в полза на училището.

- **Осигуряване на общежитие** – на Територията на община Твърдица няма общежития..

- **Поощряване с морални и материални награди** – от училищата на територията на община Твърдица са поощрени с морални и материални награди **50** ученици.

- **Логопедична работа** – през учебната 2023/2024 година **15** деца и ученици са включени в дейности рехабилитация на езика и говора.

Общата подкрепа в детските градини е насочена към всички деца в групата и гарантира участието и изявата им в образователния процес и в дейността на детската градина. Тя е насочена към развиване на потенциала на всяко дете и се осигурява от постъпването на детето в детската градина съобразно индивидуалните му потребности. Тя включва:

- **Екипна работа** между учителите и другите педагогически специалисти се осъществява чрез обмен на информация и на добри педагогически практики, чрез провеждане на регулярни срещи между учителите и другите педагогически специалисти в детската градина, чрез набелязване на конкретни мерки за обща подкрепа за отделни деца. Предоставя се информация на родителите за работата с децата им.
- **Занимания по интереси** в детските градини се организират допълнителни занимания по интереси на място в детската градина в удобно за родителите и учителите време.
- **Грижа за здравето** се осъществява въз основа на информация от родителя за здравословното състояние на детето и консултации при взаимодействие с медицинските специалисти в детската градина – деца с хранителни алергии, физически затруднения, хронични заболявания. Провеждат се лекции, беседи и педагогически ситуации за здравословен начин на живот, здравословно хранене, безопасно движение по пътищата и др.

- **Ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения** – през учебната 2023/2024 година на деца между 3 и 3,5 години в детските градини е извършено ранно оценяване на потребностите чрез скрининг за определяне на риск от възникване на обучителни затруднения.
- **Оценка на риска от обучителни трудности** – през учебната 2023/2024 година е извършена оценка на риска от обучителни трудности на деца на 5 г. и 6 г.
- **Обучение чрез допълнителни модули за деца, които не владеят български език** – в детските градини през учебната година в допълнителни модули са включени деца, които не владеят български език.
- **Логопедична работа** – в дейности за преодоляване на езиково-говорни затруднения е включена работа с логопед.
- **Дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение** – в детските градини са включени теми и дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение.
- **Деца от детските градини са поощрени с морални и материални награди.**

2. Допълнителната подкрепа за личностно развитие се предоставя на деца и ученици със специални образователни потребности, в риск, с изяви дарби, с хронични заболявания и включва:

- работа с дете и ученик по конкретен случай;
- психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания;
- осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти;
- предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за учениците със сензорни увреждания;
- ресурсно подпомагане.

В училищата и детските градини за всяко дете, на което се предоставя допълнителна подкрепа за личностно развитие е определен екип за подкрепа за личностно развитие.

Анализа на дейностите на училищните ЕПЛР показва, че в училищата и детските градини директорите и екипите все още срещат затруднения при прилагане на държавния образователен стандарт за приобщаващо образование, в частност при предоставянето на обща подкрепа за личностно развитие на деца и ученици в риск, с обучителни затруднения и с проблемно поведение. Това рефлектира и върху предоставянето на допълнителна подкрепа за тези ученици. Екипите в училищата все още нямат опит в извършването на оценка на потребностите на деца и ученици в риск, с хронични заболявания и с изяви дарби.

Благодарение на работата по програми, съфинансирани от Европейския съюз и на разработените инструментариуми за оценка на потребностите, бяха обучени екипи от специалисти в училищата и детските градини, включени в проектите, които придобиха знания и умения и увеличиха обхвата на предоставяната допълнителна подкрепа на ученици в риск и с изяви дарби.

3.1. Деца и ученици с изяви дарби

Съгласно §1, т. 6 от Допълнителните разпоредби на Закона за предучилищното и училищното образование „Дете или ученик с изяви дарби“ е дете или ученик с трайни способности и постижения в областта на науката, изкуството или спорта, надвишаващи постиженията на неговите връстници. С цел насърчаване на творческите заложби и потребности на децата е в сила Наредба за условията и реда за осъществяване на закрила на деца с изяви дарби. Работата с талантливите и даровити деца в свободното им време се осъществява в клубове, кръжоци и школи в училищата, спортни клубове, читалища. В община Твърдица работата с талантливите и даровити деца в свободното им време в областта на науката, изкуството и спорта се осъществява в клубовете, кръжоците и школите в училищата, спортните клубове и читалищата.

Община Твърдица подкрепя и насърчава творческите заложби на деца с изяви дарби в областите природни науки, литература, изкуството и спорта, като ежегодно на 24 май биват връчвани награди на най-добре представилите се ученици на национални конкурси, олимпиади, спортни първенства и турнири. Общината ежегодно организира културни и спортни събития, в които се изявяват и учениците.

3.2. Децата в риск

За деца и ученици в риск – екипите за подкрепа за личностно развитие включват учители от групата/паралелката, психолог/педагогически съветник, социален работник от ОЗД/ДСП или социална услуга /ако е отворен случай/. В област Сливен са създадени и функционират, във всички училища и в по-голяма част от детските градини, Координационни съвети в изпълнение на Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училището. В институциите, в които има назначени психолози/педагогически съветници – това са специалистите, които са водещи при работата с деца и ученици в риск. В по-голяма част от случаите се предоставя обща подкрепа под формата на психологически консултации. В дейността на училищните координационни съвети е установена тенденция допълнителна подкрепа на деца в риск да се предоставя само в изключителни случаи, когато общата подкрепа не е дала резултат за доста продължителен период.

В Община Твърдица през периода 2023-2024 г. в отдел „Закрила на детето”, Дирекция „Социално подпомагане” Твърдица, са постъпили 428 сигнала за деца в риск на територията на общината. За 177 деца е отворена работа по случай, за 273 са предприети мерки. За деца от община Твърдица в риск от отпадане от училище през 2024 г. са постъпили 15 уведомителни писма от учебни заведения.

3.3. Децата и ученици със СОП

Децата с различни видове увреждания, с езиково-говорни нарушения, с обучителни трудности, имат специфични потребности в обучението си. Нараства броя на децата с увреждане, което влияе върху усвояване на учебното съдържание по учебен предмет или учебни предмети. Това може да се обясни с факта, че все повече родители започват да признават проблема на детето пред обществото и да търсят съответния специалист за помощ. Според директорите на училищата и детските градини броят на деца със СОП е значително по-голям, но много от родителите не желаят да бъдат подпомагани от ресурсни учители и работата с тези родители изисква много дълъг период на обяснение и доказване на необходимостта. Изпитва се остра необходимост от логопеди и учители на деца и ученици със слухови затруднения. **За деца и ученици със специални образователни потребности** екипите за подкрепа за личностно развитие включват учители от групата/паралелката, психолог/педагогически съветник, ресурсен учител, логопед, при необходимост рехабилитатор на слуха и говора или учител на деца със зрителни затруднения. В училищата и детските градини на територията на област Сливен се обучават общо 741 деца и ученици със специални

образователни потребности, като обучението на 258 от тях се подпомага и от педагогически специалисти от Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – област Сливен. Децата и учениците със СОП, които се подкрепят в училищата и детските градини в община Твърдица за учебната 2023/2024 година са съответно 33 ученици и 12 деца.

През последните години стартираха BG05SFPR001-1.001-0001 "Успех за теб" по програма „Образование“ 2021 – 2027 година, Процедура BG05SFPR001-1.001 „Обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие в училищното образование“, съфинансиран от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд плюс (ЕСФ+) Основна цел – насърчаване и разгръщане на потенциала за личностно развитие на учениците за трайното им приобщаване в училищното образование и подобряване на образователните им резултати. Една от специфичните цели е: „Повишаване капацитета на педагогическите специалисти за осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие, съобразно индивидуалните потребности на всеки един ученик и на непедagogическия персонал, вкл. образователни медиатори, социални работници, помощници на учителя, подкрепящи учениците от уязвими групи и техните родители“. Дейността е свързана с предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие и е насочена към насърчаване и разгръщане на потенциала за личностно развитие на ученици от начален и прогимназиален етап със специални образователни потребности, с хронични заболявания, в риск, с изявиени дарби; подобряване на достъпа на посочените целеви групи до образование; осигуряване на по-доброто им приобщаване в системата на училищното образование; успешната им бъдеща социализация и личностна реализация. През 2024 година стартира проект „Силен старт“, който е съфинансиран от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд по проект „Образование“, 2021 – 2027г. Той допълва грижата за ранно детско развитие и надгражда добрите практики и натрупания опит от успешното изпълнение на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“.

Чрез тези проекти се дава възможност на образователните институции да обхванат по – голям брой деца и ученици със специални образователни потребности, хронични заболявания и от уязвими групи в образователните институции, включително деца в яслена група и детските градини.

През 2023 година се сключи споразумение между Министерството на образованието и науката, Министерство на здравеопазването и Министерството на труда и социалната политика за изграждане на общ механизъм при извършване на оценка на индивидуалните потребности на децата и учениците със специални образователни потребности и хронични заболявания, прилагайки Международната класификация за функционирането, увреждането и здравето. Това даде възможност и да се въведе единна система в страната за оценяване на техните потребности. Извърши се актуализация на Ранната скринингова оценка и насоките за стимулиране на развитието на 3 годишните деца. Същевременно се провеждат ежегодно обучения за прилагане на допълнителни и алтернативни форми на комуникация, в това число и прилагане на високотехнологични средства.

Това доведе до увеличаване на броя на педагогическите специалисти от училищата и детските градини, които се включват в обучения за надграждане на техния педагогически капацитет в сферата на приобщаващото образование, увеличаване на броя на медиаторите, на помощник на учителите, на възможностите на образователните институции да прилагат различни форми на подкрепа, различни технологии, използвайки специфични методи на въздействие.

3.4. Състояние и предизвикателства пред общата подкрепа за личностно развитие.

Общата подкрепа за личностно развитие е съсредоточена в училищата и детските градини, като дейностите в обхвата ѝ са регламентирани в Закона за предучилищното и училищно образование.

Приоритетна задача е да се подобрява материално – техническата база и архитектурно – достъпната среда чрез улесняване на достъп до класните стаи и административните сектори както на децата, учениците така и на родители, граждани чрез въвеждане на лифтени платформи, там където е възможно и необходимо и светлинни указателни табели, подобряване на библиотечно – информационното обслужване, развитие на интернет – достъп, комуникационните технологии.

След въвеждането на Закона за предучилищно и училищно образование, извършените промени в Закона за професионалното образование и обучение, както и всички подзаконовни нормативни документи, свързани с образователното развитие на децата и учениците със специални образователни потребности, в това число и професионалното им ориентиране, целите в стратегията за личностното им развитие трябва да бъдат насочени и към изграждане на знания и умения, на навици за един самостоятелен начин на живот и последващата им житейска и професионална реализация.

Работи се целенасочено и по отношение изграждане на система за **превенция на насилието и агресията** сред децата и учениците. Във всяко училище в община Твърдица има създадени Координационни съвети съгласно изискванията на Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училището. Една от функциите на Координационния съвет е да се работи по конкретен случай с дете, жертва на насилие или в риск от насилие, както и за дете с проблемно поведение. При необходимост от конкретен специалист с педагогически функции ръководството на училището се обръща за помощ и съдействие към специалистите в РУО – Сливен;

- ✓ Превенция се осъществява чрез различни кампании за информираност и толерантност, в часовете на класа чрез лекции и дискусии;
- ✓ Изготвят се правила за поведение и процедури за реакция при сигнал за агресия и насилие;
- ✓ Привличат се родителите и членовете на ученическите съвети в помощ на училищния екип за провеждане на разяснителни превантивни кампании;
- ✓ Извършва се диагностика на затрудненията в личностната и поведенческата сфера на ученици, с цел превенция на агресивно и автоагресивно поведение;
- ✓ Чрез групови и индивидуални дейности и занимания се развиват социалните умения, в това число комуникативните умения, с цел обсъждане и разпознаване на неприемливото поведение и действия, нараняващи околните. Работи се към разпознаване на емоциите, подобряване на общуването, изграждане на умения за реагиране и др.;
- ✓ Извършен е анализ на ефективността и са актуализирани системите за дежурство и наблюдение; Подобро е качеството на пропускателния режим.
- ✓ Дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение се осъществяват и от Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни. Тя оказва съдействие на образователните институции за обхващане на деца и ученици в училище и за ограничаване на отпадането от училище на деца в криминогенен риск и криминални прояви. Към Комисията има определени обществени възпитатели, които оказват помощ на родителите за корекции в поведението и когато е необходимо да се предотврати безнадзорност или извършване на противообществени прояви.

- ✓ Отчетени са някои проблеми, които трябва да се преодолеят, за да бъде подкрепата за личностното развитие на децата и учениците по- ефективна:

3.5. Състояние и предизвикателства пред допълнителната подкрепа за личностно развитие.

Допълнителната подкрепа за личностно развитие се предоставя на деца и ученици със специални образователни потребности, в риск, с изявени дарби, с хронични заболявания и включва:

- работа с дете и ученик по конкретен случай;
- психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания;
- осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти;
- предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за учениците със сензорни увреждания;
- ресурсно подпомагане.

3.5.1. Работа с дете и ученик по конкретен случай

Във всички училища и в по-голямата част от детските градини от община Твърдица функционират Координационни съвети, които работят в случай на инцидент, случай на насилие и тормоз или при кризисна ситуация.

3.5.2.Психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания

Психо-социалната рехабилитация се предоставя на отделно дете или ученик въз основа на оценката на индивидуалните му потребности. Водещ на случая на детето или ученика при предоставяне на психо-социалната рехабилитация в детската градина и училището е психологът или педагогическият съветник, когато е с квалификация по психология.

- В училищата на място се провежда индивидуална и групова работа с проблемни ученици, ученици в риск и цели класове. На учениците и родителите е даден достъп до квалифицирана психолого-педагогическа помощ и подкрепа в училищна и извънучилищна среда;
- В училищата, в които има назначени педагогически съветници и психолози, се изготвят редица информационни кампании, които се предоставят на вниманието на ученици и родители, с цел информиране, превенция и намаляване на случаите на агресия и насилие;
- Има изградени действащи системи за психолого-педагогическа подкрепа, реализирана от училищните екипи, в партньорство с училищните ръководства, което включва родителите и учениците;
- Във всички училища има създаден училищен Координационен съвет и два пъти годишно, съгласно изискванията на механизма, се извършва анкетиране, с цел оценка нивото на тормоз и насилие в училището;
- Училищните психолози осъществяват индивидуална и групова работа с децата, свързана с преодоляване на емоционални, поведенчески и обучителни

дефицити. Съвместно с класните ръководители и ресурсните учители се прилагат адекватни мерки при възникване на проблем;

- Особено внимание в училищата е насочено към опазване физическото и психично здраве на децата и учениците, както и на тяхното здравно образование. Поставят се акценти върху болестите на века: ХИВ, туберкулоза, хепатит, диабет, разстройства на храненето и др.;
- В часовете на класа се разглеждат теми, свързани с това, как да се справят учениците с чувството за тревожност, стреса, гнева и агресията, и как да ги преодоляват. Проучват се проблемите на учениците, живеещи в неблагоприятна семейна среда;
- Педагогическите съветници, психолози и педагози, изпълняващи функциите на педагогически съветници, чрез лекции в часовете на класа и в извънкласни форми повишават информираността на учениците за училищния тормоз – видове, източници и помощ, оказвана на жертвите; включване на членове на ученическия парламент в превенцията на училищното насилие; повишаване компетенциите на учениците за справяне с физическото и психическо насилие чрез дискусии, груповата работа и гост-лектори в час на класа.

3.5.3.Предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за учениците със сензорни увреждания

В училищата на територията на община Твърдица не се осъществява обучение по специалните учебни предмети за ученици със сензорни увреждания

2.5.4.Ресурсно подпомагане.

В своята дейност ресурсните учители прилагат предимно индивидуалния подход за подпомагане на децата и учениците със специални образователни потребности. Работят основно в ресурсни кабинети, класни стаи и при необходимост в класовете по време на учебните часове. Там където е възможно се работи с двама или трима ученици със сходни академични знания и тематични планове по даден учебен предмет, с цел прилагане на подхода „работа в малка група“. Част от ресурсните учители консултират ученици със специални образователни потребности, които се явяват на Национално външно оценяване в IV клас, в VII клас, XII клас, както и ученици, които не са на ресурсно подпомагане, но са идентифицирани със специални образователни потребности и са се явили на Държавни зрелостни изпити. В община Твърдица няма специалист, който да работи с деца и ученици с нарушение на слуха /слухово-речеви рехабилитатор/.

3.5.5.Социални услуги в подкрепа на децата и семействата

При работата с деца в риск и техните семейства важно значение имат социалните услуги и най-вече услугите в общността за деца и семейства. На територията на област Сливен все още няма достатъчно развит набор от услуги по превенция, които да оказват подкрепа на родители и деца, с акцент в ранна детска възраст, които да подпомагат отглеждането и възпитанието на децата, като същевременно създават реални възможности за подкрепа и на семейството.

Недостатъчно развити са услугите, насочени към групи деца - застрашени от отпадане от училище; деца с проблемно поведение или в конфликт със закона, деца жертва на насилие и др. Наличните социални услуги за деца с увреждания са с недостатъчен капацитет и са развити предимно в областния център. Недостатъчно обхванати остават децата с увреждания в останалите населени места и другите общини в областта. Община Твърдица изпълнява проект „Бъдеще за децата на община Твърдица“ по ПРЧР. Основната цел на проекта е да продължи „Европейска гаранция за детето“. Основните

дейности са подкрепа на деца от уязвими групи от 0-18 години и техните семейства. Екипа по проекта придружава деца със СОП до специализирани услуги в гр. Сливен. Като продължение на проект BGLD-2.003-0006-C01 „Предоставяне на интегрирани услуги за ранно детско развитие в община Твърдица“ се разкри нова социална услуга Център за обществена подкрепа. Със съдействието на СУ „Неофит Рилски“ и общинското ръководство се изгради младежко пространство, където младите хора ще могат да спортуват, да общуват, да се обучават. Учениците от ученическите съвети на двете средни училища се включиха в проект „ММЛ- Млади местни лидери“.

3.6. Дейности на читалища и спортни клубове в подкрепа на личностното развитие на децата и учениците.

Читалищата по своята същност са най-старите културни организации, които създават в конкретното населено място възможности за реализирането на инициативи, подкрепящи културния календар на местната общност и за създаване на възможности за осмисляне на свободното време на младите хора.

На територията на община Твърдица функционират 9 читалища и 5 спортни клуба, които вземат активно участие в подкрепата на учениците и децата. Те работят с голяма част от учениците и децата през ваканциите, като организират летни занимални, изложби, рецитали, участие в градските и празниците по села, организират конкурси и рецитали, има танцови състави и школи.

- Футболен клуб ФК „Балкан Твърдица 2012“
- ФК Атлетик
- Карате клуб НЕКО;
- Карате клуб Будостил
- Спортен клуб на по борба;

4. SWOT анализ

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Добро териториално разпределение на мрежата от детски и учебни заведения и осигурен достъп до предучилищна подготовка и училищно образование; ❖ Въведена задължителна предучилищна подготовка три години преди постъпване в I клас и създадени условия за усвояване на български език; ❖ Извършена оптимизация на училищната мрежа в съответствие с демографските процеси; ❖ Наличие на действащ механизъм за финансиране на делегираните от 	<ul style="list-style-type: none"> ➢ Неблагоприятна демографска ситуация и засилени миграционни процеси; ➢ Недостатъчен брой места в някои детските градини; ➢ Учебно съдържание, несъответстващо на съвременните потребности на младите хора и слаба практическа насоченост на обучението; ➢ Образователно - възпитателни подходи, които не отчитат индивидуалните потребности на детето и учениците; ➢ Професионално образование неудовлетворяващо напълно изискванията на пазара на труда и необходимостта от кадри в региона;

<p>държавата дейности и местни дейности;</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Финансиране, основано на единни разходни стандарти за издръжка на дете и ученик с делегирани бюджети във всички училища; ❖ Сравнително добра материално-техническа база на училищата и детските градини ❖ Прилагане на Системи за финансово управление и контрол; ❖ Добра система за организация, съгласуваност, контрол и отчетност на учебно-възпитателния процес, на административната и стопанска дейност; ❖ Създадена подкрепяща среда за децата и учениците със специални образователни потребности – квалифицирани специалисти към регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование; ❖ Осигуреност с педагогически кадри и други квалифицирани специалисти за обучение на деца и ученици; ❖ Наличие на система за квалификация и преквалификация на педагогическите кадри; ❖ Реализирани програми за допълнителна работа с изоставащи и надарени ученици, включително и финансово стимулиране на деца с изявени дарби; ❖ Родителско и гражданско участие в управлението на образователния процес; ❖ Създадени условия за удовлетворяване интересите, желанията и потребностите за личностна подкрепа на децата и учениците в свободното им време. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Недостиг на квалифицирани специалисти за подкрепа на процеса на приобщаващото образование; ➤ Недостатъчно обучени педагогически и други специалисти за предоставяне на качествена допълнителна подкрепа на деца и ученици; ➤ Ограничен достъп до услуги в подкрепа на личностното развитие на учениците в малките населени места. ➤ Неправилно разпределени отговорности между местните и централните органи на властта, което прави невъзможен ефективния контрол върху дейността на образователните институции; ➤ Бавен темп на технологично обновяване на учебно-техническите средства; ➤ Липса на достъпна архитектурна среда; ➤ Недостатъчни собствени приходи; ➤ Липса на комуникация и единен подход между образователните институции и НПО в подкрепа на личностното развитие на децата и учениците; ➤ Липса на медицински и стоматологични кабинети в значителна част от училищата и детските градини.
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Държавна финансова подкрепа за обхващане на децата в детските градини; ❖ Делегиране на административни и финансови правомощия на 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Негативни демографски процеси и висок процент етническо население; ➤ Съжителстване на семейни начала на непълнолетни и малолетни и ранни

<p>директорите на общинските детски градини</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Повишаване привлекателността и качеството на материалната база на образователните институции; ❖ Създаване на възможности за изграждане на достъпна архитектурна среда във всички образователни институции; ❖ Използване на възможностите, предоставяни от различни национални, европейски и международни финансови инструменти; ❖ Разширяване на възможностите за целодневна организация на обучението; ❖ Прилагане на система от мерки за осигуряване по-пълен обхват на подлежащите на задължително обучение деца и ученици и интеграцията им; ❖ Обогащане на възможностите за извънучилищни дейности и занимания по интереси; ❖ Квалификация на учителите за обезпечаване на подкрепата за личностно развитие на деца и ученици; ❖ Развитие на система от стимули за привличане на млади учители и повишаване привлекателността на учителската професия; ❖ Създаване на повече и по-разнообразни стимули за насърчаване на децата с изявени дарби; ❖ Повишаване ангажираността на родителите към формиране на образователните политики, към училищните и извънкласни дейности. 	<p>раждания на деца от малолетни и непълнолетни момичета;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Напускане границите на страната от цели семейства и фамилии, без да уведомяват училищните власти; ➤ Липса на мотивация у родителите; ➤ Преждевременно отпадане на ученици от училище; ➤ Недостатъчна заинтересованост, слаб родителски контрол и неприемане на образованието като ценност в определени затворени общности. Последните поколения от тях са без образование и/или неграмотни, липсва родителски контрол относно посещаемостта и отговорното отношение на техните деца към образователния процес. /Например: много малка част от тях завършват средно образование/ В голяма част от случаите родителите са в чужбина или в друго населено място на сезонна работа, децата са оставени за отглеждане при близки и роднини, където контролът е силно занижен. Не са редки случаите, когато децата са оставени сами да се отглеждат с помощта на по-големите деца в семейството; ➤ Намаляване броя на децата в малките населени места; ➤ Непривлекателни за младите хора специалности в системата на професионалното образование и обучение; ➤ Слаба заинтересованост на бизнеса към осигуряване на възможности за практикуване на ученици в реална работна среда; ➤ Липса на точни прогнози и проучвания за потребностите на пазара на труда от определени професии; ➤ Слаба заинтересованост при част от родителите и слаба мотивираност при част от учениците към ценностите на образованието; ➤ Недостатъчна координация на действията на институциите, отговорни за осъществяване процеса на приобщаващо образование.
--	---

III. СТРАТЕГИЧЕСКА ЧАСТ

1. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

- Гарантиране на равен достъп до качествено образование на всички деца и ученици от община Твърдица.
- Пълноценна социализация на деца и ученици със специални образователни потребности, в риск, с изявиени дарби и с хронични заболявания.
- Утвърждаване на приобщаващото образование като неотменна част от образователния процес.
- Отчитане на индивидуалните потребности и развиване на уменията на всяко дете и ученик чрез прилагане на диференциран подход.

2. ВИЗИЯ, ПРИОРИТЕТИ, ЦЕЛИ

Осигурена подкрепа, подходяща достъпна среда и възможност в оптимална степен за развитие на потенциала, способностите и уменията за успешна реализация и участие на децата и учениците от община Твърдица във всички аспекти на живота в общността.

ПРИОРИТЕТ 1. Предоставяне на обща подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в системата на предучилищно и училищно образование

Специфична цел 1.1. Осигуряване на подходяща физическа, психологическа и социална среда за развитие на способностите и уменията на децата и учениците.

Мярка 1.1.1. Осигуряване развитието на пълния потенциал на всички ученици в училищата от община Твърдица, отчитайки техните индивидуални потребности

- Дейност 1.1.1.1. Развитие и подобряване на екипната работа между ученици и учители
- Дейност 1.1.1.2. Осигуряване на кариерно ориентиране в училищата.
- Дейност 1.1.1.3. Осигуряване на занимания по интереси в образователните институции от област Сливен.
- Дейност 1.1.1.4. Ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения.
- Дейност 1.1.1.5. Оценка на потребностите за целите на превенция на обучителните затруднения на деца и ученици от училищата и детските градини от община Твърдица.
- Дейност 1.1.1.6. Развитие на библиотечно-информационното обслужване и обогатяване на библиотечния фонд на училищата; изграждане на достъпни места за четене в образователните институции за насърчаване на четенето.
- Дейност 1.1.1.7. Осигуряване на качествени грижи за здравето в училищата – продължаване и развиване на дейностите на училищните здравни кабинети.

Специфична цел 1.2. Осигуряване на сигурна и безопасна среда на образование и възпитание.

Мярка 1.2.1. Разработване на дейности по превенция на насилието – прилагане на цялостен училищен подход

- Дейност 1.2.1.1. Повишаване обхвата на дейностите по превенция на насилието на ниво училище/детска градина.
- Дейност 1.2.1.2. Подобряване на взаимодействието и координацията между отговорните институции.
- Дейност 1.2.1.3. Дейности за повишаване на информираността и компетентностите на всички участници в образователния процес относно видовете тормоз и насилие и начините за справяне с тях.

Специфична цел 1.3. Повишаване на обхвата и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст

Мярка 1.3.1. Дейности по Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст

- Дейност 1.3.1.1. Подобряване на взаимодействието и координацията между отговорните институции.
- Дейност 1.3.1.2. Дейности за работа с родителите за повишаване на информираността от ползите от образованието.
- Дейност 1.3.1.3. Прилагане на мерки за превенция на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст
- Дейност 1.3.1.4. Прилагане на мерки за обхващане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст
- Дейност 1.3.1.5. Прилагане на мерки за реинтеграция в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.

ПРИОРИТЕТ 2. Предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със СОП.

Специфична цел 2.1. Развитие на приобщаващото образование и предоставяне на равен достъп до образование на всяко дете и ученик със специални образователни потребности

Мярка 2.1.1. Дейности по предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици със специални образователни потребности

- Дейност 2.1.1.1. Извършване на качествена и професионална оценка на индивидуалните потребности на децата и учениците със специални образователни потребности, с цел предоставяне на адекватно и качествено образование, съобразено с индивидуалните особености и потребности на всяко дете или ученик със специални образователни потребности.
- Дейност 2.1.1.2. Повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти от училищата и детските градини за работа с деца и ученици със специални образователни потребности.
- Дейност 2.1.1.3. Осигуряване на достъпна архитектурна среда в детските градини, училища и центрове за подкрепа за личностно развитие.
- Дейност 2.1.2.4. Осигуряване на необходимата материално-техническа база в училищата, детските градини и центрове за подкрепа за личностно развитие за предоставяне на допълнителна подкрепа за деца и ученици със специални образователни потребности.
- Дейност 2.1.2.5. Осигуряване на подходящи дейности за допълнителна подкрепа за личностно развитие за деца и ученици със специални образователни потребности, съобразени с техните индивидуални потребности и потенциал.

Специфична цел 2.2 Осигуряване на необходимите грижи за социализация и равен достъп до качествено образование на децата и учениците с хронични заболявания

Мярка 2.2.1 Осигуряване на качествена допълнителна подкрепа на деца и ученици с хронични заболявания

- Дейност 2.2.1.1. Осигуряване на обучение на персонала в училища и детските градини, в които се обучават деца и ученици с хронични заболявания, нуждаещи се от допълнителна подкрепа
- Дейност 2.2.1.2. Проучване и оценка на индивидуалните потребности и способности на децата и учениците с хронични заболявания

- Дейност 2.2.1.3. Предоставяне на качествена допълнителна подкрепа за децата и учениците с хронични заболявания.

Специфична цел 2.3 Повишаване обхвата на допълнителната подкрепа за децата и учениците в риск

Мярка 2.3.1 Осигуряване на качествена допълнителна подкрепа на деца и ученици в риск в училищата и детските градини

- Дейност 2.3.1.1. Осигуряване на необходимите специалисти за предоставяне на качествена допълнителна подкрепа на деца и ученици в риск в детските градини и училищата от община Твърдица.
- Дейност 2.3.1.2. Осигуряване на обучения на екипите за подкрепа за личностно развитие, предоставящи допълнителна подкрепа за деца и ученици в риск.
- Дейност 2.3.1.3. Подобряване на партньорството между институциите от системата на предучилищното и училищното образование и доставчиците на социални услуги в общността за предоставяне на качествена допълнителна подкрепа за деца в риск.

Специфична цел 2.4 Повишаване качеството на допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и учениците с изяви дарби

Мярка 2.4.1 Предоставяне на качествена допълнителна подкрепа за деца и ученици с изяви дарби в детски градини, училища и центрове за подкрепа за личностно развитие на деца и ученици.

- Дейност 2.4.1.1. Дейности по подготовка и провеждане на училищни, общински и областни кръгове на олимпиади и състезания. Провеждане на индивидуални часове.
- Дейност 2.4.1.2. Осигуряване на обучения на учители и други педагогически специалисти, предоставящи допълнителна подкрепа на деца и ученици с изяви дарби.
- Дейност 2.4.1.3. Дейности по национални и оперативни програми

IV. СИСТЕМА ЗА МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

Дейностите по мониторинг включват:

- Текущ мониторинг на дейностите – събиране на информация, посещения на място, доклади от мониторинговите посещения;
- Създаване и постоянно актуализиране на база данни на общинско ниво свързани с личностно развитие на децата и учениците;
- Събиране на информация за прогреса в изпълнението на стратегията;

В края на периода на действие /две години/ на общинската стратегии за подкрепа за личностно развитие представителите на общините, участващи в процеса на тяхното изготвяне и мониторинг, разработват анализи на потребностите от подкрепа във всяка община на територията на областта, на които се основава областната стратегия за следващия период. Анализите се базират на осъществяваните наблюдения, събиране на информация, анализ на данни и включват изводи за изпълнението на дейностите, заложи в стратегията за предходния период. Общинските анализи и изведените в тях изводи и препоръки изпълняват функцията и на мониторингов доклад за изпълнението на областната и общинските стратегии.

V. КОМУНИКАЦИЯ И ИНФОРМАЦИЯ

Важно условие за ефективното реализиране на Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Твърдица /2025-2026/ е

политиката за предоставянето на информация на обществеността и заинтересованите страни. Обществеността следва да получава пълна и обективна информация за всяка стъпка при реализиране на дейностите в стратегията.

1. Принципите, върху които ще се основава комуникацията, са:

- **Равнопоставеност** – равен достъп до информация на всички заинтересовани страни и на широката общественост;
- **Целенасоченост** – ясно дефинирани цел и аудитория на комуникационното послание;
- **Навременност** – своевременното задоволяване на потребностите от информация на заинтересованите групи и широката общественост;
- **Качество и достъпност** на информацията – изчерпателност, задълбоченост и аналитичност на комуникационните послания, достигащи до най-голям брой заинтересовани страни;
- **Многообразие и адаптивност** – многообразни комуникационни канали и комуникационни средства и съобразяване със специфичните особености на потребителите на информация, както и с конкретната ситуация;
- **Партньорство** – открит диалог и сътрудничество в комуникационния обмен с всички заинтересовани страни, с неправителствените организации и сдружения и медии.

2. Мерките за осъществяване на комуникацията са:

- **Информирание** на обществеността и всички заинтересовани страни за разработването, приемането и изпълнението на Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Твърдица /2025-2026/ чрез публикации в медиите за запознаване с визията, ценностите, приоритетите, планираните дейности и мерки в стратегията;
- **Организиране** на работни срещи с участието на заинтересованите страни, НПО и медии;
- **Популяризиране** на резултатите от изпълнението на общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, чрез запознаването на широката общественост с изводите за изпълнението на стратегията.

3. Комуникационни техники:

- **Директна комуникация** – предоставяне на възможност на заинтересованите страни и на широката общественост за споделяне на мнения, гледни точки и предложения в рамките на дискусии, кръгли маси и дебати;
- **Комуникация** чрез масовите медии - редовно и систематично предоставяне на информация относно изпълнението на дейности за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците ;